

J E L E N K O R.

61. szám.

Pest szerda julius 31dikén.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Pozsonyban ker. 's országos ülések jul. 22—2big. kinevezések. A' pesti tud. Egyetem új tisztikara jöltevők. Leményi püspök beiktatása. Veszprémi 's gyöngyösi levelek. Czecei lakoma. Kir. kam. tud.). Ausztria (hadi előléptetések; tilalom a' Giovine Italia ellen). Anglia (kereskedési Asia 's Afrikában). Franciaország (készületek a' jul. ünneplésekre. Barry hgné Lucchesivel Palermóban). Portugália (Napier 180 álgynul 's 1800 emberrel Miguel 360 álgynul 's 2500 főből állott hajóhadát legyőzi 's elfogja Sz. Vincent foknál). Persia (Abbas Mirza táborozása 's Runjet Singh lahore-i király). Amerika (Jackson életveszélye. Texas függetlenülése. Santana mexicói praesidens, a' congressus tanácskozási, 's a' többi respublicák). Elegyhírek.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. F. hón. 26ikaig RRink folyvást mindennap előbb kerületi, aztán országos ülést tartottak. A' kerületiek tárgyzata volt: a' jobbágy-telki haszongyümölcsözés eladási legnagyobb árának megállapítása; az urbariumi Sik czikkely fordításának 's az újabb sürgető felírás diák 's magyar javaslatának megvizsgálása. A' nevezett legnagyobb ár mennyiségeül 600 frtban állapodott meg a' többes akarat, olly módon, hogy ha mingyárt drágábban adatnék is el egy telek haszongyümölcse, attól még is leírás fejében csak 10 fr. fizettség; ha pedig kevesebben, akkor azon ár arányához képest szinte kevesebb. A' zsellérek egyedül $\frac{1}{6}$ részét fognak a' mondott 10 frnak, azaz 40 krt, fizetni. Az országos ülésekben pedig az urbarium 1 czikkelyét végzik el egészen, sokban a' kerületi szerkeztést néhol ismét újabb változtatásokat fogadva el. E' szerint a' 10 §. tiltja a' jobbágy-telkeket ugyanazon egynek birtokában összehalmoztatni, a' mint t. i. valamely közönség 40, 80, 120 egész jobbágy telekből áll, ugy egyes jobbágyoknak egy, kettő, három vagy legfeljebb négy telken felül birnia nem szabad, kivevén ollyas eseteket: midőn nyilvános örökség, árverés, v. birói ítélet következésiben jutna rája, 's midőn az elhagyott telek mivélését más valaki nem vállalná fel, vagy az ujdón szerzendő telket házasulandó gyermekeinek száma 's a' t., ilyenkor megengedtetik a' mondott szám felett is újabb telkeket szerezhetni. A' 11ik §. tilalmaz ollyas adásvevéseket, mellyek zálog vagy lekötelezés nevezet alatt történnének. A' 12ik meghatározza azon káros eseteket, mellyek miatt a' jobbágy elmozdittathatik: ha t. i. a' köz és földesuri munkák teljesítésire saját vétke által

magát elégtelenné, vagy ártalmas kicsapongási miatt magát veszedelmessé tette, avagy földesurának nyilvános kárával többször is megintve engedelmeskedni nem akar: illy esetben az egész dolog a' megyei közgyűlésnek jelentetvén föl, egy küldöttség fog kineveztetni, melly az illy kártékony jobbágyot, a' községi birákat és eskütteket kihallgatván, a' dolgot a' megyei törvényszék elibe terjesztendi, 's ennek hozandó ítélete után 6 egész hónap engedtetik a' jobbágyoknak hogy keresményét eladhassa, mit ha ez időnek lefolytaig nem eszközölhetett, egy küldöttség azt árverés útján teljesitendi 's levonván az eladási árbul a' kielégítendőeknek járó mennyiséget, a' többit tulajdonosának visszaadja. A' 14ik §. szerint, ha a' telek birtokából elmozdított jobbágy helyébe földesura más valakit helyezni nem tud, köteles a' szolgabíró legnagyobb felelet-terhe alatt az igy eljobbágytalanult telek állapotjáról a' legközelebb közgyűlést értesíteni, melly is kinyomozván az elhagyás okait, a' telek ideigleni művelésére a' községet fogja felszólítani. Ha illy esetben a' telek nem volna mivélhető, törültessék ki az urbéri telek sorából; ha pedig a' földesur kegyetlensége miatt hagyatott volna el, akkor adásék a' községnek vagy más valakinek, ki azt mivélni kész a' törvényes tartozások pontos teljesítési mellett; ellenkező esetben ha a' megye kebléből meg nem népesíttethetnék, tételessék jelentés a' Helytartótanácsnak; — a' földesur pedig kegyetlensége miatt bűnhödni fog a' fenytő törvény-könyvben szabandó büntetetéshöz képest. Végre a' 15 §. szabad költözést enged még a' jobbágyok v. zsellérek gyermekeiknek is, egyedül az illető tisztathatósági személy bizonyág-levele mellett, a' nélkül, hogy többé a' földesur bocsátvány-levele is megkivántatnék, az apai

törvényes hatalom gyakorlása sértetlen maradván. Ugyanezt tehetik szinte a' másod- v. alszellérek is, ha t. i. előbb tartozásaiknak eleget tettek. A' 25iki orsz. ülésben már a' IIik czikkely vitatásához fogtak.

Cs. kir. Felségink f. h. 25ikén hagyák el Schönbrunn, utjokat Csehországnak vevén.

Ő cs. kir. Felsege méltóztatott ns Alsó-Fejér vmegye főispánját Czirjék Dénés urat eddigi szolgálatai tekintetéből az erdélyi nagymélt. kir. kincstári tanácshoz számfeletti tanácsossá; valamint ns Hunyad vmegye főispáni helytartóját Nopcsa László urat ugyanazon nemes vmegye valóságos főispánjává kinevezni, Bálint Samuel fősz. birót pedig dijtalanul kir. tanácsossá. — Kegyes Fejdelmünk Erdélyben azon esetre, ha hogy a' fenyegető szükség valóban úgy kíváná, a' cs. kir. kincstárból segedelmet méltóztatott igérni gabona-vásárlásra.

Jul. 25 és 30ikán történt a' m. kir. pesti tudom. Egyetem tisztikarának megújítása következőleg: Rectorrá lett Veleczky János sebész-tudományi dr. és prof.; — dékánokká a' theol. karban: Szalay Imre szombathelyi megyei pap, phil. 's theol. dr. a' lelkipásztorkodás 's a' t. tanítója; a' törvényiben: Miksó Pál phil. 's törv. dr. h. ű.; — az orvosiban meghagyatott Csasz Márton ur, mint szinte a' philosophiaiban is Reseta János ur.

A' budai asszonyegyesület jóltevő czélainak előmozdítására mult évben e' következők adakozának a' többek közt: f. Főherczeg-Nádorunk: 2500 fr. Főherczeg-Nádor-nénk: 300 fr. n. m. Klobusiczky Péter kalocsai érsek 100 fr. Brunsvik-Majthényi grófné 104 fr. 59 kr. Chotek-Brunsvik grófné 62 fr. 51 kr. Károlyi György gróf 300 fr. Vörös Hiemer asszony 200 fr. Györy Ferencz gr. 250 fr. Csáky-Lasansky grófné 200 fr. —

Jul. 14kén Balázsfalván egész ünnepi fénnel az erd. főmélt. kormányzék 's kincstárnokság biztosinak és számos minden rendű és karu egyházi és világi tisztviselők jelenlétükben ment véghez mélt. Leményi János urnak a' fogarasi g. e. püspök megye székébe iktatása hódoló örvendő, diszes vendéglés, szíves áldomás, és világosítások közt. — Az erdélyi Hiradó Bécsből jött biztos tudosi-

tások nyomán ezen esztendő utóbbi hónapiban az olly régóta ohajtott erdélyi országgyűlés tartatása iránt alapos reményt nyújt.

Veszprém jul. 26ikán: Csakugyan földerül már ama' boldog időkor, mellyben a' csend keblében létező, és magokat főkép ügyefogyott felebarátik iránti jótékonyág, polgártársaik hív és csendes kormányzása, 's a' szent Religio szivbeli tisztelése által kitüntető alant sorsu hazánkfiai, a' több fényes ranguakkal — kiket gyakran őseiktől öröklött vagyon, 's azoktól, mint setét elemekre a' ragyogó égi testektől sugárzó érdemnél egyéb nem ajánl — egyenlő, sőt dicsőbb (mert a' sziv érzetét semmi külső fényezés nem pótolhatja ki) tisztelet- 's hódolás-jelekkel érdemítettnek elhunytukkor. Örömmel vegyült fájdalom-könyvekkel tapasztalá ezt Veszprém minden lakosa, Zsolnai István, városunk már hét év óta birája (életének 49ikében f. h. 23ikán) elhunytával e' hón 25ikén történt eltakarításakor. Ugyanis reggeli 8 órakor a' székes-egyházban főtiszt. Külley János nagyprépost ur, szent misét teljes egyházi szolgálat mellett végeze, 's a' helybeli egyházi személyek minden mellékoltárnál önkényleg tisztelet-jelül nyujták föl a' Mindenhatónak számos hívek buzgó imádságival kísért engesztelő áldozatokat; 10 órakor fő tiszt. Kolosváry Sándor kanonok ur, a' polgárság ünnepélyes öltözetbeni jelenése, — 's az idő kedvetlensége miatt magát hátráltatni nem engedő számos, — jeles ranguakból úgy, mint szegényebb sorsuakból álló sokaság, 's a' tanuló ifjuság szomorú kísérete mellett végzé a' temetési szertartásokat. Az emberi szeretet, összeköttetés, 's a' valódi érdem megismerésnek szép jelét adák a' ref. ev. vallásuak is, kik hasonlóan minden izben hangoztaták harangjaikat. Milly örömmel mérsékeltek illy alkalommal a' rokonok fájdalom! milly buzgóság 's érzés tölti el a' polgári állapotuak sziveit, midőn rokonfelek illy megtiszteltetését szemlélik! Áldást kiált hamvaira városunkban minden ajak. P.

Gyöngyösről: A' Jelenkor 58ik számában Tasról jul. 17ikéről költ értesítésre közkívánság szerint szükséges igazításul megjegyzem: hogy hála az egek urának! mind eddig környékünkön a' jég károkat nem okoz-

zot, a szel vihari sem dühöngtek olly kegyetlenül, hogy termékink magvok egy harmadát kipörgették volna; bizonyosságul szolgál erre az élet folyó ára, sinórmértéket vévén a' tiszta buzáéról; ugyan is ennek pozs. mérője folyó hónapban e' szabados város piaczi gabonaáráról vezetett hiteles jegyzőkönyv tartalma szerint legmagasabbra e' hónap első napján 5 v. fr. 's 15 kra hágván fel, 12ikén épen 4 v. fra szállott le. B—y.

A' Czecei nemesség jul. 14dikén tek. Verboi Szluha Imre urnak országgyűlési követté választatása miatti örömét, mintegy 160 személyből állott jeles vendég gyülekezetenek egy díszesen felcsinosított szín alatt adott, magyaros lakomával, szíves énekkel 's táncmulatsággal nyilatkozta. M.

A' nagymélt. m. k. u. Kamara két fizetésbeli conc. practicansit Frenreisz Mihályt és Sándor Józsefet kitüntetett jeles tehetségök 's több évi szolgálatok tekintetéből concipistákká nevezé ki. Továbbá a' Sopronyban megürült 30di áru-vizsgálói hivatalra az eddig ugyanott 30di segédképen szolgált Pribék Ignácot; helyébe pedig segédnek Berger András eddig deklesini 30dost alkalmazá. Az alföldi fő kamaragrófsági hivatalnál, az első accessistaság, mellyhez évenként 250 fr. fizetés járul, megürülvén: kik azt, elégséges nyelv. 's tudomány-készülettel bírva elnyerni ohajtanák, folyamodásikat legfeljebb 4 hét lefolyta alatt benyújthatják ugyan az említett kamara-grófsági hivatalnál (Kir. kam. tud.).

AUSZTRIA.

Tiszt-előlépések a' cs. kir. hadi sereg-nél: Lattermann Kristóf báró, hadi-szertárnok, a' cs. kir. első lánças testőrség kapitány-hadnagya 's a' közönséges feljebbviteli katon. törvényszék előlölője, elemült kora miatt saját kérelmire ezen előlölői hivatalától felmentetvén, tábornagyságra emeltett; 's helyébe előlölőnek Wacquand-Geozelles Tódor báró altábornagy nevezetett. Foith János general-őrnagy 's zimonyi kat. parancsnok e' tiszte megtartása mellett altábornagyi czimzetet nyere; val. altábornaggyá lett pedig Novák József báró 's előbb general-őrnagy; ezredesből őrnaggyá Berchtold Fülöp báró, alezredesből ezredessé: Rueber Henrik báró, Souvent Farkas, Ze-

phyris Ignác báró, Donadeo Ferencz és Schmidl Kristóf; őrnagyságból alezredessé: Lebzelter Vilmos, Boniperti Péter, Heinrich Antal, Eschermann Fridrik, Magdeburg János és Müller Vilmos; kapitányságból őrnagyokká: Mittrowszky-Nemischl József gróf, Rousseau Leopold, Fiedler József, Schmelzern Manó báró, Angermayer Ferdinand, Hübsch József, Drobný János, Severus Károly, Wohlgemuth György, Strachwitz Károly báró és Schönfeld Ferencz. Woeber József báró őrnagy parancsnoka lón a' Rueber gránátos osztálynak. Nyugalomba léptek: altábornagy Collenbach Gábor báró, ezredes Hähling János, őrnagy Rosmini Adolf alezredesi czimzettel 's külön díjtoldalékkal, Wouvermanns Fortunát, Richter Henrik alezredes czimzettel, Abele Ignác báró és Mederer Mátyás; kapitány Hofmann Gáspár nyugpénzzel, Knesich Kajetan különös díjtoldalékkal, Laforest-Thiard János és Galacz Gábor mindnyájan őrnagyi czimzettel. Külföldet 's azok viselhetési-re engedelmet nyertek: Sahlhausen Móricz báró general-őrnagy a' parmai Konstantin sz. György-rend középkeresztjét, Liechtenstein Károly hg ezredes a' porosz kir. veres sas-rend 3ik osztályát, Wimpffen Ferencz gróf ezredes a' badeni n.hgségi orosz-lán-rend középkeresztjét, Christophory Antal nyugalmazott alezredes a' toscanai n.hgségi sz. József rendet, Stadion Fülöp gróf kapitány a' Johannita-rend becsületbeli lovag-keresztjét, és Ortenburg Hermann gróf főhadnagy a' porosz kir. Johannita-rend középkeresztjét.

A' Journal de Francfort szerint a' piemonti lázítók szándéka volt a' kormányt felforgatni, a' királyt megölni, a' chamberyi őrségét kaszárnyában létekor levegőbe vettetni 's Turint négy szegletin meggyújtani. Más hírlapok azt mondják, hogy ez csak egyik ága volt az olasz és német propagandának, amazok Olaszország fiatalíttatását (la giovine Italia) ohajták resp. kormány alatt valóítani, ezek Németországot új alakba önteni. Ez okból fels. Urunk valamint 1821 9bere 16ikán 12 év előtt a' carbonaro társaságot eltiltá, ugy a' Giovine Italia nevű szövetekezést is, (mint a' Carbonarismus fensőbb fokú faját, melly a' fenlévő országlás és polgári rend felbomlasztását tárgyazza, 's nem

csak csábitáshoz járul párthivei szerzésiben 's czélai létesítésire, hanem titkos előljárók által kimondott gyilkoláshoz is) e' f. évi jul. 21ikén körlevelek által tiltotta el örökös tartományiban főkép Olaszországban.

A N G L I A.

Angol hírlapok szerint Anglia kereskedése uj életre támad most Asiában, 's különféle vállalatok terjengetik Afrikában is. Nem rég több hajó (ezekből kettő a' kormányé, többi magányos vállalkozóké 's kalmár egyesületeké) indult Guineába a' Nigeren (Duorrá-n) hajózást próbálni. A' Nigert valóban egy fő sőt legjobb kereskedési utnak tekinthetni Afrika belrészeire nézve. A' torkolatjába nyuldozó sziklafok ugyan okoz némi nehézséget, de majd ha nagyban üzetik a' kereskedés, könnyű lesz e' gátot elenyészteni. A' Niger melléke nagyobb résziut igen termékeny. Bizonyos távolságra népes városok környezik, mellyek rajta élénken tőzsérkednek 's kalmárkodnak. Ez úton városról városra elhatnak az európai természetmények egész belső tájira nagy terjedékű szárazföldének. Az Afrikaiak többnyire csak földmiveléssel foglalatoskodnak; de itt-ott még is vehetni észre némi kézműveket 's mint egy kezdetét a' gyárászatnak (Fabrikwesen). Londonban, mint minapi levelünk előadá „afrikai gyarmatosítás barátai“ név alatt egy társaság keletkezett, mellynek czélja (éjszakamerikai rokonjaéhoz képest) a' felszabadult negerszolgákat segíteni Afrika gyarmatosításában, mint ez Liberiával tevő. Az angol egyesület hasonlót akar telepíteni Cap Mesurado mellett. — Azt hírlik, hogy még az idén Trapezuntban (Asiában) egy angol kereskedő társaság szövetkezik, 's raktárai és lakhelyei már készen is volnának. Ezen egyesület a' Persiában levő angol követség alatt álland, 's munkálkodásit az angol keletindiai kereskedéssel kapcsolandja, hogy így Anglia kereskedési hatalmát Asia legszebb 's gazdagabb részeiben alapítsa meg.

FRANCZIAORSZÁG.

Párisban igen nagy készüléteket tesznek a' julius-fogyti ünneplésekre. Az erőmű, melly Napoleon réz-szobrát a' Vendome-téri oszlopra emelendi, igen egyszerű 's elmés találmány, az állás oda fen olly kicsiny, hogy a' szobor benyomását a' szemlélőre néz-

ve épen nem sérti. A' szobrot nappal vonandják fel. Csendzavarástól épen nem félhetni. Mint mondják, a' király maga is, sergeinek e' szobor melletti ellépésökkor „Eljen Napoleont kiáltand. A' tuillériai kert más oldalán az ugynevezett Egyesség-piaczon 's az Elysium-tér körén számos munkás foglalatot két Luxor-i obelisk-mintának felállittatásán épen ott, hol XVI. Lajos feje vétetett, hol X. Károly az e' történetre eszméltető emlék alapkövét le is tevő 's hol azóta egy márványon e' felírást olvashatni: A' charta emléke. Ha az obelisket itt későbbben fölemelik, akkor ez középponton álland a' képviselői követpalota, császári diestemplom, Tuillériák 's cs. diadal-boltozat közt. Délszak felé a' Tuillériáktól a' Szajván lebeg egy hajó (Páris jel v. példaképe), honnan dőbörgend jul. 27ikén a' gyász-álguzás, három árbocza toronymagasságu. A' nép szerfelett örvend a' julius-végi 3 napra, kivált a' császár szobrára 's köz és általános az ohajtás, hogy bár hamvait is szállítanak mennélőbb végintézte 's ohajtása szerint a' Szajna-partra! — Az ünneplés most is harmadnapig tartand mint 1831ben, az első (t. i. 27ike) gyászemlék-napul lesz az 1830iki revolutio áldozatinak szentelve, midőn minden szentegyházban halottas isteni szolgálat leend, különféle pontokon, hol a' 3 nap közben elesteket takaríták el, gyászemlékeket állítandanak, 's az imént említett 3 árboczós hajó minden óranegyedenként egyegy gyászlövést teend. Másod napra (28ikára) Napoleon szobrának felállittatása 's a' sereg-szemle (revue) van kitűzve, mellyet alkony felé egy hajócsapat támadand meg, 's csatáját nagy tűzjáték rekeszti, melly idő közben a' tuillériai kertben 5száz hangász zengetendi szereit. 3dik nap játékok 's nyilvános mulatságok lesznek, midőn Páris 16 párnak (mellyet a' város minden kívántatókkal ellátva házasít ki) fényes lakomát adand, mellyen a' ministerek 's generalok is jelen lesznek; ezt követi majd a' 2 ezer főre adandó táncmulatság, hol a' kir. ház is megjelenend.

Egy pár nappal később hogy az Agathe a' berryi hgnével elvitorlázott, junius 26kán parancsolat mene Toulonba, hogy Actaeon azzonnal nyomban kövesse azt. Változó szelek miatt Actaeon csak jul. 4kén közelithete Pa-

lermohoz a' nélkül, hogy Agathet vagy itt vagy utjában találta volna. Gróf Lucchesi-Palli már harmadnappal előbb jött meg oda. Végre 5kén déltájban az Agathe megérkezvén, gróf Lucchesi 2 óra tájban a' hgnének bemutatott, a' kiszállás azonban, némelly előkészületek késedelme miatt csak ötödfél órakor történhetett meg. 5 órakor gen. Bugeaud egy írást kapott a' szicíliai igazgató ministertől Campo franco hgtől (gr. Lucchesi-Palli atyjától), mellyben a' berryi herczegnének 's csecsemőjének Palermoba lett szerencsés kiszálltatása bizonyittatik. Mind a' két francia hajó azonnal visszaindult. Pulawskit Párisban elfogták 's irómányit elszedték.

PORTUGÁLIA.

A' Times egy hivatalos tudósítást közöl jul. 15ikéről, mellyet adm. Napier dom Pedro agenséhez Londonba irt a' st. Vincenti foknál Pedro 's Miguel hajóhadai között történt ütközetről következőleg: „Rainha do Portugal hajón a' lagosi kikötőben jul. 6ikán 1833. Dom d'Abreu e Lima Lajos Antal Ő Excjához. Én d. Miguelnek hajóhadát két korvett 's két briggjén kívül egészen elfogtam. Ide kapcsolom másolatját azon tudósításomnak, mellyet a' ministerhez (marquis Loulé) irtam. Marquis Palmellát holnapra várom, hogy tanácskozhassam vele: mi tevők legyünk az elfogott katonasággal. Én azonnal, mihelyt hajóim elegendő számban lesznek, Lissabonnak vitorlázok. Carlos de Ponza.“ Következik a' másolat: „Kegyelmes ur! Tetszett az Égnek: Ő leghívebb Felsőge hajóhadának nagy és dicső győzdelmet engedni az ellenség fölött, mellyel én, miután jul. 1sője estején hadaimmal a' lagosi kikötőt elhagyám, más nap reggelén a' st. Vincenti foknál találkozám. Az ellenség hada 2 lineahajó, 2 fregatt, 3 korvett, 2 brigg 's egy schebeke-ből állott; enyim 3 fregatt, egy korvett, egy brigg 's egy kis schoonerből. Én azonnal egyik fregattomat (Villafloret) Lagosba küldém, hogy az ottan éppen mult nap estvéjén hozzám csatlakozott gőzhajókat hozná magával el. Eltökélém a' támadást hajóruul hajóra kezdeni, de 3ikán 's 4ikén hullámzóbb volt a' tenger, hogy sem ez ütközeti tervem valósíthatását reménylhetém. 5dikén azonban délelőtt szélcsend álla be. A' gőzhajóktul nagy szolgál-

latot várhattam, de 4ik William-en kívül egynek sem volt kedve megütközni az ellenséggel, leginkább vonakodott az erőműi (machineria) legénység 's közkatonák, sőt az első 2,000 ft. st.get kértek, mielőtt munkához nyulnának. Bell ur, dicséretire legyen mondva, mindent elkövete, hogy őket részvétre bírhasssa. Míg mi így alkudozánk, egy kis jó szél emelkedék, 's annak segédével addig keringtünk, míg az ellenséghez kedvező széloldalról juthatánk. Ők harcrendben vitorláztak, elől a' két lineahajó, utánok a' két fregatt, a' többi 3 korvett és 2 brigg kissé vagy oldalaslag, v. hátul v. közepleg tartózkodott. Én a' kapitányokat összehíván kijelentém nekik szándékomat, hogy Rainha do Portugalt zászlós hajónk 's dom Pedro fogja el; Dona Maria a' Princesa-Realt; Portuense és Villafloret Martins de Freitas fregattot; don Joaot 's a' többi kisebb ellenségi hajókat munkátlan hagyám. 2 óra tájban már egész hadunk ütköző rendben állott, 's midőn egy puskalövésnyire közeledénk az ellenséghez, egyszerre megnyitá ellenünk egész sortüzét, az egy d. Joaon kívül, melly álgyuji czéltalan hordása miatt a' tüzelést nem folytathatá. A' lövés hatalmasan ére bennünket, sok embert vesztenk, de nem gondolva vele, viszonztuk a' tüzet 's mindinkább törekvénk hozzájuk közeledni; ez meg is történt 's a' Rainha volt első, mellyet noha nagy fáradsággal, de még is megcsaklyáztunk v. szigonyoztunk (geentert). Az ellenség ezen nem igen látszott törődni, de annál serényebben védé a' hajófedelt, 's valóban sajnálkozással kénytelenítettém jelenteni: mi sokat veszítettünk. Reves kapitány 's az én kapitány-segédem Charles első 2 voltak, ha jól emlékezem, kik az ellenség hajóján termettek; az első 3 sebet, az utóbbi ötöt kapott. Én, a' többi tiszt 's néhány matróz mindenütt nyomaikban voltunk. Kapitány George, ki mint önkénytes szolgált 's hadnagy Wooldridge halva estek el; hadnagy Edmund 's az én titoknokom Winter, igen megsebesítettek. Egyedül hadnagy Listcullis 's én menekvénk jó szerivel meg. Midőn legénységünk segedelmünkre juthatott, megelégnkült a' viadal 's 5 percz alatt a' Rainha miénk volt. Ez alatt dom Pedro is az ellenséges lineahajóra ütött, de én látván hogy

d. Joao közben elillant, Goblet kapitánynak utasítást adék hogy törjön utána, 's már végzém a' kapitánnyal beszélgetésemet, midőn a' Rainha aljából egy lövés esik, 's melletttem Gobletet halálosan megsebesíti. Én tehát Liszt hadnagyra bizám az elfogott hajó 's egy osztály legénység vezérletit 's magam indultam a' Joao után. A' mi vitorláink nagyon meg voltak szaggatva, de kapitány Philipps, (ki már most a' Rainha kapitánya), rendkívüli szorgalma által azokat a' mennyire lehetett ismét kitatarozván, már épen sarkába jutánk d. Joaonak, midőn ez, noha még d. Pedro (hajó) nem is közelíté meg, a' nélkül hogy egy lövést tett volna ellenünk, zászlóját lebocsátá, 's magát foglyul megadá, mivel tisztei 's legénységének velünk megmérkezni legkisebb kedvök sem volt. A' 3 korvett 's 2 brigg használták a' szelet, 's kezeink közül jó szemüggyel elsurrantak. Mig én a' Rainhával viaskodtam, azalatt d. Maria Princeza-Real fregattot szorította meg, 's fogva hozzánk vezette. Kapitány Henry nem győzi eléggé a' legénység kitüntetett bátorságát magasztalni; de hadnagya More ur elesett. Martins de Freitas fregatt erősebb volt, hogysem Villaflor 's Portuense legyőzhették volna, 's noha első árbocját elveszté 's egyebütt is nagyon össze meg össze roncsoltatott, mindazáltal ép vitorláival 's jó széllel megszökött. Én a' fogoly dom Joaot dom Pedro ügyeletére bizváu, utána eredtem Martins de Freitasnak, 's még nap lementé előtt szerencsésen beérve el is fogtam. — Lehetetlen volt egy illy vállalatnak tetemes vesztes nélkül megadni; most épen az elestek vagy sebesültek összerésásával foglalatoskodom, hogy azt Excádnak első alkalommal megküldhessem. Következnek azok nevei kik magokat vitézebbül viselék. Carlos de Ponza admiral 's general-örnagy. U. J. Örömmel jelentem, hogy Princeza ellenséges korvett ma reggel hozzánk sompolyodván, önszántából meghódolt. E' jeles ütközetről bővebben értesít Birmingham gözhajó egyik tisztének ugyancsak jul. 6ikáról irt levele, hol többek közt ezeket olvashatni: „A' mi derék admirálunk nem ügyelt azon rettentő tüzre, mellyet az ellenség ellenünk szórt vala, hanem miután két ízben jól irányozva visszaköszönteté, neki

iramlott 's mielőtt a' nagy Rainha magát észre veheté, már le is volt csákyázva v. horgozva. Maga Napier volt első is, ki kezében kardját villogatva egy pár segéd tisztársával legsűrűbb puskaöly-zápor közt az ellenséges hajóra kelt 's vinni nem szünt meg, míg le nem győzé. Iszonyu volt a' harc 's nagy az elestek száma mind két részről. A' meghágott hajó kapitánya egyenesen Napierre rohant 's levágta volna, ha szakácsa egy neger, a' rohanót puskaölygyal földre nem veri; a' földre terülttől elszedé kardját, pisztolyit 's aranyóráját 's diadalmasan mutogatva szaladt velök a' konyhába vissza. 's a' t. 6ikán visszavitorláztunk a' lagosirébe fogoly hajóinkkal, mellyek közt legnagyobb a' Rainha 80 álgyu- 's 850 emberrel, utána dom Joao 74 álgyuval 's 850 emberrel, a' Princeza Real 56 álgyu 's 640 emb., Freitas 48 álgyu v. 580 emb., 's Princeza korvett 24 ál., 's 320 emberrel. Elesett tiszteinken kívül még 20, elesett 20 közvitézinken kívül még 60 sebesünk van; az ellenség résziről is több kapitány hullott el, tiszt mintegy 10, közember felül 120on; sebesültek száma 200ra megy. Hajóink egyebiránt nem sokat szenvedtek. Szárazföldi expeditióink szinte nagy léptekkel haladoz előre Alemtjoban, honnét, ha e' győzödelmünk hire oda és szertehat, kétségkívül olly részvétellel fognak előbbre törhetni, mint Algarbiából 's a' t.“ Egy más levél ismét a' Morning Herald után következőket ir Lagosbul szinte jul. 6ikáról: „Levelemet az egész város kivilágosittatása, muzsika-zengés, harangzugás, mozsár-durrogás 's a' nép öröm-rivadozási közt irom. Napier, a' vitéz admiral, d. Miguel egész tengeri erejét egy pár óra alatt tönkre tette. A' győztes had ma reggel érkezett kikötönkbe az 5 fogoly hajóval. Mihelyt ennek hire futá városunkban, a' tisztóság azonnal ünnepi menében, hoszu sor asszonyaságoktul, kik ezüst tányéron borostyán-koszorut vittének, kísértetve a' győztes admirál elibe siete, és szokás szerint mint diadalmast a' nép örömszaja közt megkoronázta. Először láttam életemben ennyi enthusiasmust a' népben, 's igazán mondhatom, e' nap első dicső kezdete a' királyné győzödelmeinek. Megszámíthatlan a' haszon, melly e' fényes diadalból áradoz; általa Por-

portugáliának most egész tenger-partja egyszerre nyitva, a szabadságnak tárva; a nép e hirre mindenütt hódolni fog, 's nincs kétség hogy a szárazföldi expeditio minden nagyobb gátlás nélkül egyenest Lissabonnak nyomulhasson, ha t. i. Napier meg nem előzendí azt. — Legközelebb is Alemejo 3 városa állott ön szántából a szabadság ügyéhez. — Eddig a levél tartalma. — Londoni hírek szerint az elfoglalt apróbb zsákmány az angol hajóhadnál divatozó szokásként fog a győztes legénység között felosztatni; mi ebből egyedül magára Napierre esik, 5,000 font st. re számítják. Az angol király, ki mint tudva van, nagy jártasságu a' tengeri dolgokban, e' győzödelem hírére, mint mondják, nagy csudálkozását jelenté, többi közt mondván: hogy csak olyanok, kik igazán ismérik azon nehézségeket 's veszélyeket, mellyekkel egy kis hajó által egy nagyobb-
nak megakasztása 's meghágása páros, tudják eléggé 's kellően méltathatni Napier 's az ő tiszteit vitéz bátorságát.

Francoziaországban folyvást szorgalmazák a' katonafogadást Pedro ügyviselőji, úgy hogy jul. végeig a' lengyel ezredenkivül ezer főnyit remélnék ismét hajóra szállíthatni. — D. Maria párisi generalconsula Daupiers jelentí, hogy Lissabonnak 's Portugáliának minden révpartja, melly d. Maria kormányát mindedig el nem ismérte, eanek hajóhadától ostromzár alá vétetett, az alatt is maradand, mig a' királynét el nem ismérte: ezt l. Palmerston is a' Lloydsban hivatalosan közlé jul. 15ikén. Innen azt következtetik a' londoni hírlapok, hogy ezen tettét a' portugáli regensségnek azaz a' portugáli révpartok ostromoltatását az angol kormány törvényszeresnek ismérte.

Napier győzödelmét halálos csapásnak nézik Angliában Miguel ügyére nézve ugyanarra, hogy a' számára vett v. kölcsönzött, élelem- 's katonaság-szállító gőzhajók parancsolatot kaptak a' londoni révparton maradásra. — Birmingham hajó hircinél fogva Miguel serge jul. 6ikán ismét megtámadá Portót, de nagy veszteséggel visszaverette. Innen visszatértében az említett hajó IV. György gőzhajóval (a' Bourmont marsalt vívóvel) találkozáván, Miguel flottája elvételét tudatta vele. Furcsa vak történet, hogy

portugáli utjában mind Algarbia mind a' flotta meghódítatásáról értesült Miguel generalissimusa! Képzeltetni mond a' journal de Débats és de Paris, mint lesütötték fejüket e' hirre mind Bourmont, — alkalmasint post festa sacerdos — mind az őt kísérő vendéi czimboráji. Beazley 4ik György hajókapitánya bizton véli, hogy Bourmont minden kísérettestül Napier kezeibe jutand, mivel az ő hiedelmeként ez (t. i. Napier) nyilván a' Tajot ostromolja már. A' d. Maria részire pártolt migueli katonák számát 6—7 ezerre teszi, úgy hogy Villaflor ereje most 10 ezer főbül áll, azonban egész délszaki Portugáliát legnagyobb enthusiasmus lelkesíti a' királyné ügye iránt.

P E R S I A.

Abbas Mirza koronaörökös, hogy Khorassan tartományt, melly csak névszerinti része most Persiának, valódi persiai függelmű birtokká tegye, táborba szállott ellene 's Amiradab és Kuschan várakat ostrommal véve meg. Mesched, a' szent város, meghódítatását is várják, melly rá nézve szerfelett fontos. Afghan ország elhanyaglása és számos apró uradalmakra bontakozása igen kedves a' persáknak, mert ha táborozásukat energiával folytatják, úgy Seihtan és Afghanistan tartományok nagyobb részét ismét magokévé tehetik 's így kármentesíthetik magokat az oroszoknak engedett tartományokért. Runjet Singh a' lahorei király részéről gyorsan halad elő Cabul keleti részének meghódításában, 's ha ezt így folytatja, könnyen megesik, hogy közötté 's Persia közt nem sokára minden status elenyészik. Az oroszok Abbas Mirza táborozását elősegítik, mivel igen érdekes rájuk nézve, hogy Persia, mennyire csak lehet, India felé terjeszkedjék, mert utat nyitnak ezek odanekik is. E' közép ásiái kis udvarok egy idő óta minden részről igen munkás eselszövények tárgyai lettek, és számos angol, orosz, 's lahore-i agens kalandozza össze a' Bokhara és Sindh, Indus és Herat közti tájakat, hogy összeköttetésekert szerezzék 's a' tartomány katonai szerkezetit 's alkalmit szemlélje ki. E' világrész kétségkívül egy idő mulva fontos történetek nézőtőre lesz: Khiva, Bokhara, Balkh, Candahar, Peschawer, Herat és Sindh olly statusok, mellyek magoknál

hatalmasb szomszédik előnyomulásának már nem igen sokáig fognak állhatni ellen, 's maga Persia és Lahore is maholnap, többé v. kevesebbé nyílt alakban, teljes angol vagy orosz függésbe jutnak.

A M E R I K A.

Jun. 12ikén Jackson general Éjszakamerika előlülője majd életét veszté. Newyorkban t. i. összetolakodván a' nép láthatása végett, a' lovagló Jackson-nek két kised, egy folyosó által (mellyre 60—80 személy gyült fel őt szemlélhető végből) összekapcsolt ház előtt meg kelle állania, 's alig távozik egy lóhossznyira a' folyosótul Jackson, midőn annak oszlopi rögtön szertepropanván az egész épület összeroskad számos nézőt sebesítve meg. — Texas tartomány Mexicotul (mellyhez tartozott eddig) függetlenné nyilatkozott, hihető Éjszakamerikához csatlakozó szándékkal. E' történet ugyan magában véve nem igen fontos, de némellyek azt gyanítják, hogy ez kezdete még csak azon terv-létesítésnek, mellynél fogvást az éjszakamerikai statusok keletre folyton terjeszkedőbb vágyból egész Mexicot sajátjokká ohajtják szövetkeztetni. Texas tartományt is, mivel a' mexicói kormánnyal e' végett sok évü alkudozásban nem boldogulhatott a' washingtoni főség, ezzel intézett titkos egyezkedésnél fogva vélik a' mexicói egyetemből kilépettnék. A' mult évben 9,802 német költözött Éjszakamerikába egyedül Brémából.

Santanna gen. igen jeles példáját adá szerénységinek diadalmi mellett, mivel a' congressusi választás által nyert mexicói republica előlülőségét nem fogadta el, 's így Gomez Farias-t a' vicepraesidentst vala kénytelen felruházni a' congressus főhatalommal; de hazafiságát is nemesen tünteté ki, mint-hogy tova minden önhaszonlestól a' Yucatan tartomány által hálaérzésből nagy szolgálatainak némi jutalmokul holtiglan szabott 2 ezer piasternyi évdíjt a' nyilvános nevelés javítására kívánta fordíttatni. Ezt G. Messengere után, azonban a' Courier szerint Santanna csakugyan elfogadá az előlülőséget 's maj. 16ikán lelkes beszéddel széket is foglalt. Most a' sajtó-szorongatások elenyész-

tésin munkálkodik a' congressus, hogy minden polgár szabadon mondhasa nyomtatásban is ki véleményit mind politikáról mind vallásról. Az egyházi birtoknak végintézetek 's kegyes hagyományok általi nagyítása tilalmáról is forga már szó, az ifjuság oktatásról, a' kereskedésről 's egyéb köz érdekű fontos tárgyakról, szóval számos javító ujtásról. — A' bányák gazdagon jövedelmeznek, 's 50 ezer dollár el is küldetett Veracruzból osztaléki (dividend) fizetésekre. Bocanga financz-ministerré, Garica pedig a' külügyeké lön. A' congressus a' 4 exministert törvényszék elibe parancsolá idéztetni. — A' Globe szerint Bogotában (uj Grenada) Castillo y Rada lett előlülője, Alvarez alelölülője a' senatusnak, a' képviselő kamarában pedig Gutierre első, másod Uribe. Buena-ventura tartomány uj Grenadához csatoltatása az Ecuadori republica megegyezte után hivatalosan jelentetik.

ELEGY HIREK.

A' svéd király koronaörökös fiát Oszkárt mint Norvegiába utazót jun. 17ikén egész ott mulatása ideje közben az országlásban részesnek nyilatkoztatja 's parancsolja norvegiai alkirály czim és hatalom alatt. — Ha Belgium királynéja simagzatot szül, az Independant szerint brabanti herczeg czímet viselend mint koronaörökös. — Az orosz czár 43 lengyel kibujdosottnak kegyelmezett ujra meg a' minap. Ugy látszik, egészen el van határozva már, hogy Athene legyen az uj Görögország fővárosa, 's Axamili mellett a' korinthis tengersizoron egy uj rév 's tengerparti kereskedő város építtessék, melly két tengerközi fekvése miatt nagy fontosságú lehet kereskedési szempontból. —

A' Szultán Abdul-Mersid birodalmi örökösét az aegyptusi ügy bevégezte után Pétervárra szándékozik utaztatni, hogy ott az európai rendszerek, szabályok és szokásokba okjék. — A' még nem 3 esztendő kora spanyol trónörökös hgasszony hódolás közben nem szokván a' nagy számú néphez és zajhoz, 's efelett kacsója elunván a' számos hódolók csókolgatásit, keservesen sirásra fakadt több ízben. Bajosan csitíthaták el czukorborsócskával tömögtvén száját. —